

Ես մի կողմնեմ թողնում բնական տնտեսական քայքայումը, որին ենթակա է տաճկահայը և որպիսի վիճակը բարեոքելու համար անհրաժեշտ է երկար, տոկուն և արգիւնաւէտ կուլտուրական աշխատանք:

Կարող է բուսահայը յոգնած լինել օգնելուց, բայց յանուն մարդասիրութեան նա պարտաւոր է շարունակել իւր եղբայրական օգնութիւնը, և պիտի օգնել ոչ թէ յանուն տաճկահայերի փրկութեան, այլ պէտք է օգնել յանուն տաճկահայերի և ուրեմն համայն հայերի բարգաւաճման, այդ բարգաւաճման մէջ է հայութեան ոյժը, և եթէ չէք ցանկանում, որ հայը իսպառ կորցնի իւր ֆիզիօնօմիան, պիտի աջակցէք փոխադարձ օգնութեան գործին: Մենք տանք ինչ ունենք, իսկ մեզ տան այն՝ ինչ մեզ պակասում է: Ուրեմն հեռու մեզանից ատելութեան գաղափարը:

Ա. Վ.

ՆԱՄԱԿ ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻՑ

Վեհ. Կաթողիկոսի օժման հանդիսին, ինչպէս յայտնի է արդէն, աշխարհիս ամեն կողմից հաւաքուել էր խուռն բազմութիւն և դոցա հետ միասին բաղմաթիւ պատգամաւորներ զանազան քաղաքներից և համայնքներից, ներկայացուցիչներ հոգևորականութեան, զպրօքների, բարեգործական և այլ ազգային բազմատեսակ հաստատութեանց:

Պատգամաւորներից և ներկայացուցիչներից շատերի վերայ իրանց առաքողները պարտք էին դրել իրենց իղձերն ու ցանկութիւնները մատուցանել Վեհ. Հայրապետին և մասնակցել այն բոլոր խորհրդածութիւններին, որ տեղի կունենային էջմիածնում Վեհ. Կաթողիկոսի հրամանով ազգային էական խնդիրների վերաբերութեամբ:

Այս հանգամանքից դրդուած պատգամաւորներից ոմանք դիմումներ արին որոնց հարկն էր և խնդրեցին, որ բոլոր պատգամաւորները միասին ներկայանան Վեհ. Հայրապետին թէ շնորհաւորութիւններ մատուցանելու և թէ մասնակցելու պատգամաւորական խորհրդներին, որ լինելու էին վեհարանում: Նոցա պատասխանեցին, որ այդ բանը տեղի կունենայ երկուշաբթի օրը:

Երկուշաբթի պատգամաւորները խմբուեցան վեհարանի առաջ և սպասում էին, որ իրանց հրաւիրեն ներկայանալու Վեհին և ժողովին մասնակցելու: Ժամերով հարկադրուելով ֆնալ դուրսը և տեսնելով, որ պատգամաւորներից ոմանք արդէն վեհարանում են և շշուկներ լսելով, որ արդէն պատգամաւորական մասնաւոր խորհրդածութիւն տեղի ունի ծաղկեայ դահլիճում, պատգամաւորների խումբը մի քանիսին իրանցից ուղարկեցին վեհարան տեղեկանալու թէ որքան ստույգ է այս լուրը: Վեհարանում նոցա պատասխանեցին, թէ այնտեղ ժողովուած են միայն այն մի քանի պատգամաւորները, որոնք Կաթողիկոսի ընտրութեան ժամանակ պատգամաւոր են եղած և որոնց վերայ ընտրական ժողովը պարտք է դրել իրանց իղձերը՝ գրաւոր ներկայացնել Կաթողիկոսին, այժմ նոքա վերամշակում են այդ գրաւոր մանդատը և ուրիշ ոչինչ:

Պատգամաւորները բաւարարուած էին արդէն և որոշել էին մեկնել վեհարանից, երբ ներսի ժողովականներից ոմանք դուրս դալով յայտնեցին պատգամաւորներին, թէ ներսը հաւաքուած են 30-ից աւելի պատգամաւորներ և մշակում են զուտ ազան խնդիրներ հայ եկեղեցու, դպրոցների և տնտեսութեան վերաբերեալ: Պարզուեց նաև, որ այդ ժողովը ոչ թէ ընտրական ժողովի մանդատներն է մշակում, այլ դա զուտ պատգամաւորական մի ժողովակ է, որին մասնակցողների ցուցակը կազմել են մի երկու պատգամաւորներ և ներկայացնելով Վեհին՝ առել են նորա համաձայնութիւնը: Յուշակի մէջ մտցրել էին սինօդի անդամներին, առաջնորդներին և մօտ 25 — 30 աշխարհականներին, որոնց իրանք քարտը էին համարել և իրանց հավախոհ: Աւելորդ էին համարել կանչել այն բոլոր պատգամաւորներին, որոնք իրանց ղիըքով անշահ էին համարուել, աւելորդ էին համարուել դպրոցների ներկայացուցիչներ, Ռուսաստանի պէս կորած հայերի ներկայացուցիչներ և առհասարակ բոլոր քահանաներ, թէպէտ և նոքա պատգամաւոր էին եկած ամբողջ քաղաքների հասարակութիւնների կողմից:

Եւ մենք ականատես եղանք վանքի լակում խռնուած պատ-

դամաւորների խիստ դժգոհութեան. նոցանից շատերը ցրուեցին և հեռացան Էջմիածնից շատ տխուր տպաւորութեան տակ. իսկ մի մասը դնաց նեմարան և ժողով կազմելով՝ որոշեցին զրաւոր յայտնել Վեհ. Հայրապետին, որ այն ժողովի որոշումները, ուր ներկայ չեն ամբողջ թեմերի և հասարակութեան ներկայացուցիչներ, չեն կարող պարտաւորական լինել ամբողջ հայ ժողովրդի համար, և իրանց միջից ընտրելով մի մասնախումբ, նորա ձեռքով Վեհին ներկայացրին իրանց հետևեալ որոշումը.—

Նորին վեհափառութեան

Ծայրագոյն Պատրիարք Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց Տ.
Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ Բ.-ի

Ձանադան թեմերի հայ ազգաբնակչութեանց և հաստատութիւնների պատգամաւորութիւններից և ներկայացուցիչներից

Ամենախոնարհ ղեկուցումն

Այսօր, սեպտեմբերի 14-ին, կէսօրուայ 12 ժամին վեհաւրանի դահլիճում տեղի է ունեցել մի ժողով, ուր հրաւիրուած են եղել սինոդի անդամները, առաջնորդները և մի երկու պատգամաւորների կազմած ցուցակով ոմանք պատգամաւորներ թուով մօտ 30 հոգի. այդ պատգամաւորական ժողովում ջննուել են մի քանի եկեղեցական—ազգային կարևոր ընթացիկ հարցեր, որոնք վերաբերում են Ռուսաստանի բոլոր հայ թեմերին և Մայր Աթոռին: Այդ ժողովին ամենևին ներկայ չեն եղել ամբողջ մի քանի թեմերի ներկայացուցիչներ, ինչպէս Աստրախանի, Ղարաբաղի և այլն:

Մենք, ներքոյ ստորագրեալ պատգամաւորներս ցուցակ կազմողների այդ վարմունքը համարելով ապօրինի և նոյն իսկ անպատուութիւն մեզ ուղարկող հասարակութիւնների համար, այս խոնարհ ղեկուցադրով յայտնում ենք Ձերդ Սրբութեան, որ այդ պատգամաւորական ժողովի որոշումները չեն կարող պարտաւորական լինել բոլոր թեմերի համար, քանի որ դրանք ընտրուած չեն ընդհանուր պատգամաւորական ժողովից:

- Ս. քահ. Տէր-Յովհաննիսեանց, պատգամաւոր Ստաւրօպօլի:
Յովսէփ Յովսէփեանց, պատգամաւոր Թիֆլիսի ծխական ուսումնարանների հոգաբարձութեանց:
- Երուանդ Պօղոսեանց, պատգամ. Նիժնի Նովգորոդի.
- Բենբուդ Մելիք Ալլահվերդեանց, Նուխոյ հայ հասարակութեան և երկու եկեղեցական ծխական հոգաբարձութեան կողմից, նախագահ հոգաբարձութեան:
- Դ. Թադէոսեան, ներկայացուցիչ Մարիամեան—Յովնանեան օրիորդաց դպրոցի և «Մեղու» աշխատանքի տան.
- Անդրէաս Յակոբջանեանց, ներկայացուցիչ Արմաւիրի հայ հասարակութեան:
- Ստեփանոս Տէր-Աւետիքեանց, ներկայացուցիչ Ղարաբաղի Թեմի հայ եկեղեցական—ծխական դպրոցների.
- Սարգիս քահ. Ասլանեանց, ներկայացուցիչ Աստրախանի եկեղեցական հայ աղքատաց հոգաբարձութեան:
- Նոյ Ղասումեանց (բժ.) ներկայացուցիչ Վլադիկավկազի հայ հասարակութեան.
- Սիմէօն Սէֆէրեանց, ներկայացուցիչ Արմաւիրի հայ հասարակութեան.
- Ստեփան Մարտիրոսեան խաչկուռուզեանց, պատգամաւոր Եկատէրինօպօլի հայ հասարակութեան.
- Աստուածատուր Երիցեան, «Սուրհանդակ» և «Խաթաբալա» թերթերի կողմից.
- Գիւտ ա. ք. Աղանեանց, ներկայացուցիչ Թիֆլիսի հայ հոգևորականութեան, «Լումայ» ամսագրի խմբագրութեան և Թիֆլիսի կաթողիկոսական ընդունելութեան մասնաժողովի.
- Ստեփան Գուլեանց, Թիֆլիսի համբարութեան ներկայացուցիչ.
- Յարութիւն ք. Ճուղուրեանց, ներկայացուցիչ Թիֆլիսի հայ հոգևորականութեան.
- Տիգրան Իւզբաշեանց, Շուշու գաւառի երկրորդ մասի պատգամաւոր.
- Յակովբ Մելիքբախտամեանց, ներկայացուցիչ Գիւղատնտեսական ընկերութեան և «Գիւղատնտես» թերթի և կաթող. ընդունել. մասնաժողովի.
- Յովհաննէս Գուրգէնբէգեանց, Թիֆլիսի կաթողիկոսական ընդունելութեան մասնաժողովի ներկայացուցիչ.
- Սարգիս Կաֆեան, Թիֆլիսի վաճառականութեան և Թիֆլիսի կաթող. ընդունելութեան մասնաժողովի ներկայացուցիչ.
- Սարգիս Իւզբաշեանց, Շուշուայ գաւառի խաչենի բոլոր հայ

սարակութեան ներկայացուցիչ.
 Եղիշէ քահ. Թարխանեանց և
 Անդրէաս Տէր-Յարութիւնեանց, Արցախու թեմական դպրոցի
 հոգաբարձութեան կողմից ընտրուած պատգամաւորներ.
 Աս. Պալեանց, տեսուչ Արցախի թեմական դպրոցի:

Այս դրութիւնը ընտրուած ներկայացուցիչները մատուցին
 վեհ. հայրապետին, որ պատասխանել էր, թէ այս ժողովը ի
 հարկէ չէ կարող համարուել լիազօր պատգամաւորական ժողով,
 այլ միայն մասնաւոր խորհրդածութիւն, իսկ այն մի խումբ
 պատգամաւորները մասնակցել են ժողովի Իր կարգադրութեամբ:

Մենք հրատարակութեան ենք տալիս այս ակտը ըստ միա-
 համուռ ցանկութեան ճեմարանում կայացած պատգամաւոր-
 ների ժողովի մէկ կողմից և միւս կողմից ընտրուելու համար էջ-
 միածին շուրջը օծման օրերում կատարուած եղելութիւնները:

ՀԱՅ

ՄԱՆԹԱՇԵԱՆ ԸՆՏԱՆԻՔԻ ԿՐԱԾ ԿՈՐՈՒՍՏԸ

Հոկտեմբերի 26-ին հողին յանձնեցին բարեգործ պ. Ալէք-
 սանդր Մանթաշեանի ամուսին Դարիայի մարմինը:

Մեր ազգային յայտնի դործիչներից մէկը բարեգործական
 ընկերութիւններից մէկի հանդիսի ժամանակ իւր ճառը սկսեց
 հետևեալ խօսքերով. «Թող կորչի բարեգործութիւնը»: Մենք
 բոլորովին համամիտ կլինէինք այդ դաղաւիարին, եթէ մեր ազգը
 հասած լինէր այն երջանիկ «ոսկէ դարին», ուր այլ ևս ոչ ոք
 կարիք չէր ունենայ բարեգործութեան ապաւինելու կամ բարի
 մարդկանց դուռը բաղխելու: Բայց, դժբախտաբար, հեռու,
 շատ հեռու է այդ երանելի ժամանակը:

Այս պատճառով հայոց ազգին, այդ տգէտ, արհամարհուած,
 ճնշուած և կոտորուող հայ ժողովրդին դեռ շատ և շատ ան-
 հրաժեշտ է բարեգործութիւնը և ցանկալի՝ առատածեռն
 բարեգործները: